

TISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 190. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1913. augusztus 19.

Merénylet Zágrábban

Míg a magyar kormányférfiak azon törik a fejüket, micsoda újabb engedményeket lehetne tenni a horvátoknak s hogyan lehetne ezeket az engedményeket elfogadhatóvá tenni a magyar közvélemény előtt: addig a horvátok merényletet követtek el a horvátországi magyar királyi biztos ellen a magyar király születésnapján.

Vajjon észretériti-e ez a merénylet azokat a politikusainkat, a kik a Dráván túl dühöngő trialistákat újabb és újabb engedményekkel vélik megnyerhetni a magyar állam-eszme híveiül?

A horvátokkal szemben a hibás politikát már 1868-ban megkezdették. Odaadtuk nekik az ősi magyar szlavóniai három vármegyét. Kaptak horvát címert és zászlót belügyeikben és olyan széleskörű autonómiát, a minővel Európában egyetlen meghódított tartomány, egyetlen nemzetiség nem dicsekszik. Még a honvédséget, ezt a zseniális magyar hadsereget is horvátá tettük a Dráván túl s megtörténik ez a kiesüfolása minden magyar államhatalomnak, hogy az a magyar férfi, a ki elég szerencsétlen volt a Dráván túl megpillantani a napvilágot, ha ott besorozzák magyar honvédek, horvát vezényszóra kénytelen tűzbe menni. A horvát iskolákból származva van a magyar nyelv, magyar iskolákat felállítani alig lehet. A horvát igazságszolgáltatás nem is balkáni, hanem egyenesen ázsiai, az autonómia jelszava alatt. A magyar királyi posta, pénzügy odaát tisztára horvát. Megvan egy horvát állam minden kerete az 1868. XXX. törvény-cikkben — s mindez az engedmény

csak még jobban elszakította a horvátokat tőlünk.

Héderváry hosszas bánása alatt valamennyire rendben voltak odalent az állapotok. Jött azonban a koalíció a szerencsétlen fumei rezolúcióval és a Justh Gyula erélytelensége által felbátorított horvát obstrukcióval. Azóta a Dráván túl lappang a forradalom s köztudomású, hogy mikor legutóbb a „társországok“ autonómiáját felfüggesztették, ez csak megelőzte a zágrábi tartománygyűlés határozatát, mely nyílt lázadás gyanánt ki akarta mondani a Magyarországtól való elszakadást.

Most megint arról volt szó, hogy a vasuti pragmatikát a horvátok kedvéért módosítsák, a magyar állam egyetlen erősségét a Dráván túl, a vasutat is odadobjuk a horvát telhetetlenségnek. Hátha ezzel egyszerre jó barátainkká tesszük legnagyobb ellenségeinket?

Akik ebben a kényelmes hitben ringatóztak, azokat alaposan felriasztja békeálmódosásaikból a zágrábi merénylet revolverének dörrenése.

Minél több engedményt teszünk a horvátoknak, annál inkább megerősítjük — nem a „testvéri“ viszonyt, mely már régóta közönséges humbug, hanem — esküdt ellenségeinket. Minden engedmény csak újabb fegyver ellenünk. Minden bőkezűség és ajándék csak vérszemet ad nekik, hogy minket elszakítsanak Fiumétől, a tengertől, elhorvátosítsák magyar véreinket — s mikor az utolsó drávántuli magyar várat is fel akarjuk adni, revolveres merénylettel serkentenek bennünket a testvéri szeretet minél gyorsabb megnyilvánulására.

Horvátország az engedékenység politikájával a magyar szent korona országából Balkánra lett. Balkáni országban pedig csak egy módon lehet rendet teremteni, úgy, ahogy Románia csinált rendet odalenn: kiméletlen, következetes erélyességgel. Tanuljunk és okuljunk a zágrábi merényletből. Ne ámítsuk magunkat azzal, hogy egy „őrült“, vagy egy „elvetemült“ ember magában álló bűncselekményéről van szó. Abban a hitvány büntettségben részes az egész, nekiszilajodott horvát közvélemény s ezzel szemben csak egy orvosság van: kiméletlen szigor.

Próbáltunk már Horvátországban horvát politikát, szerb politikát csinálni; csináljunk valahára a magyar szent korona emez országában öntudatos, kemény és elszánt magyar politikát, engedmények nélkül, de igazságos szigorral.

*

Berchtold a királynál.

Ischlből jelentik: Berchtold gróf kihallgatásán följánlotta a királynak lemondását, aki azonban nem fogadta el. Egész biztosan híre jár, hogy Ausztria és Magyarország végleg elejtette a bukaresti szerződés revíziójára irányuló kívánságát.

A Narodni Politika tudni véli, hogy Berchtold gróf lemondása esetére Csernin Ottokár esch nagybirtokos, Montenuovo főudvarmester sógora van utódjául kiszemelve. Csernin grófnak az urakházában legutóbb tartott beszédét bemutatkozó beszédnek kell tekinteni.

A nyirbátori választás epilógusa. Baltház Dezső dr, a tiszántuli református egyházkerület szuperintendense a nyirbátori választás alkalmával meggyőződött arról, hogy hívei cserbenhagyták. Nagyon elkeserítette ez az eljárás, mely miatt elha-

anol óriási választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti** és **betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitűnő kivitelben készítettnek. **Telefon 419.**

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készítettnek

Fehér János kőtszer gyárában (Rákóczi-ut, Bémer-tér.)

tározta, hogy az országos református lelkész-egyesület elnöki tiszttségéről lemond.

Az új háboru.

Támad a török sereg.

Szófia, aug. 18. A kormány utasította követeit a nagyhatalmakkal, hogy a törökök előnyomulása ellen tiltakozzanak.

Konstantinápoly, aug. A Drinápolytól 40 kilométernyire fekvő Ortaköj megszállásának hírére egy onnan érkezett és a Taninban közzétett levél is megerősíti. A helység megszállásánál egy bolgár tisztet és 75 katonát fogságba ejtettek.

Szófia, aug. 18. A főhadiszállásról érkezett jelentések szerint az előretolt török pozíciókat szakadatlanul erősítik. Musztafa Pasában három ezred áll. A török katonák minden ok nélkül lövöldöznek a bolgár pozíciókra. Nagy csapatok gyűltek egybe Drinápoly és Ortaköj között. A törökök kényszerítik a török lakosságot, hogy dél felé költözzenek. Learatják az elmenekült lakosok földjeinek terméseit és Drinápolyba viszik.

Nincs vége a háborúnak.

Konstantinápoly, aug. 18. A portán úgy vélekednek, hogy mivel a londoni jegyzőkönyvet a nagyhatalmak még most sem ratifikálták, tehát tulajdonképpen még tart a háboru Törökország és Bulgária között. A török hadsereg folytatni fogja az okkupációt, a míg Bulgária nem ad megfelelő biztosítékokat arra, hogy Thráciában a török alattvalók élete és vagyona biztonságban lesz.

A király születésnapja.

A katonák ünnepe. — De Deum a székesegyházban. — A püspök diszebedje.

Ő felsége nyolevanharmadik születésnapját a hagyományos fényvel és pompával ünnepelte tegnap Nagyvárad városa.

Az ünnep előestéjén zenés takorodó volt. A két katonazenekar bejárta a város főbb utcáit és pedig a honvédenekar a Rákóczi-uton vonult végig, a 101. gyalogezred zenekara pedig a várból kiindulva Ujváros főbb utcáit járta be. Gyönyörű nyári este volt, az utcán hőmpölygött a színes néparadat, . . . szép, ünnepi látvány volt . . . Reggel pedig ismét a két katonazenekar muzsikája köszöntötte az ünnep hajnalát.

Az ünnep egyik fénypontja volt a katonák tábori miséje. A Boné-kuti gyakorlóterre vonultak ki az összes Nagyváradon állomásozó csapatok a két zenekarral. Felmelően szép volt a diszebeöltözött századok sorfala, a diszes tábornoki, tiszt uniformi-

sok képe a lombsátorban felállított tábori oltár körül, a katonák mondták imájukat legfőbb hadurukért.

Nyole óraker érkezett meg kíséretével Henriquez János altábornagy és kezdetét vette a Te Deum, utána a szent mise, amelyet Boros tábori lelkész tartott. Mise alatt a katonák háromszoros diszlóvést adtak. A hálaadó istentisztelet befejeztével elvonultak az altábornagy előtt.

Te Deum a székesegyházban.

Reggel 9 óraker a székesegyházban volt meg az ünnepélyes Te Deum és szent mise, amelyet gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyés püspök tartott fényes asszisztenciával. Az ünnepélyes hálaadó istentiszteleten ott voltak katonai és polgári előkelőségek, a megye, a város, a hatóságok képviselői, vezetői.

Ragyogó diszmagyarok, fényes uniformisok pompáztak a templomban. A püspök intonátása után felzengett a kóruson a Te Deum landamus s a hívek mélyszéges bensőséggel imádkoztak a jagalkotmányosabb királyért a mise alatt.

Diszebed Széchényi püspöknel.

Déli egy óraker gróf Széchényi Miklós megyés püspök diszebedet adott az ünnep alkalmából. Egy óra felé fogat-fogatot ért a püspöki aula udvarán s egymás után érkeztek az ebédre meghívott egyházi, polgári és katonai előkelőségek.

A vendégeket a rezidencia gyönyörű szalonjában lekötelező szíveséggel fogadta a házigazda, gróf Széchényi Miklós püspök. Minden egyes vendégéhez volt néhány szíves szava.

Egy óraker feltárultak a palota disztermének szárnyas ajtai s a társaság átvonult dusan terített, virágokkal ékes asztalhoz. Az egész nagyterem egyetlen U alakú asztallal volt fölterítve. Az asztalfőn a házigazda, gr. Széchényi Miklós ült, jobbra tőle dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., nagyprepost és Patzák Kálmán tábornok, balra Henriquez János altábornagy és dr. Imrik Péter táblai tanácselnök, szemközt Fetser Antal felszentelt püspök, Fráter Barnabás alispán, Rimler Károly polgármester és Markovits Antal.

Hivatalosak voltak a diszebedre a következők:

Arlow Viktor, Bakó István, Balogh Kálmán, Barbini Sándor, Baróthy Pál, Bary József, Bán Lajos, Békéssy Béla, Belányi Imre, Belopotoczky Kálmán, Beleznay Antal, Bodnár Gyula, Bordé Ferenc, Boross Bertalan, Bozóky Lajos, Brém Lőrinc, Bundaia Mihály, Bunyitai Vince, Butean János, Butyka Lajos, Cziffra Kálmán, Csanády Frigyes, Dolereder Emil, Dus László, Fehér Dezső, dr. Feldmann Miklós, Fetser Antal, Fráter Barnabás, Frankó Endre, Fráter Imre, Gabriely Lajos, Gedeon Alajos, Gellért László, Gerő Armin, Grallert Konrad, Grócz Béla, Halász Gyula, Heilinger József, Hencz Aurél, Hlatky Ednre, Henriquez János, dr. Hoványi Géza, Hoványi Gyula, Hegedűs Nándor, Imrik Péter, Imrik S. Zoltán, Jancsó Árpád, Kará-

csanyi János, Keszthelyi Zoltán, Kiss István, Kny Antal, Kollányi Ferenc, Kolozsy Béla, Komlóssy József, Kovács János, Kozári Gyula, Krammer Károly, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Des Echerolles Kruspér Sándor, Krüger Aladár, Kunn Frigyes, Lánczy József, dr. Lestyán Endre, Lopussny Gyula, Lukovich Gyula, Magerl Károly, Mangra Vazul, Markovits Antal, Marosi Endre, Marton Manó, Materny Imre, Matolay Károly, Mazurek Béla, Mazurek Gyula, Mayer Antal, Mayer László, Medvigy Mihály, Melchner Róbert, Miller Richárd, Miskolezy Barna, Miskolezy Ferenc, Molnár Imre, dr. Molnár Imre, Molnár Géza, Morvay Zsigmond, Móricz Ernő, Moskovits József, Nagy Márton, Németh István, Némethy Gyula, Obrinesák István, Orley György, Pallay Lajos, Patzák Kálmán, Plathy Miklós, Radu Demeter, Rádl Ödön, Ránffy Zsigmond, Rednik Gábor, Rimler Károly, Rónay Antal, Sas Ede, Scholtz Béla, Schweiger Ede, Scherly Viktor, Siket Traján, Singlary Gyula, Skultety István, Spett Gyula, Sulyok István, Szahlander Károly, Szarka Sándor, Széchényi Jenő, báró Szentkereszty Zsigmond, Smetka L. Ödön, Szőke Bálint, Sztaniszlavszky Adolf, Sztán Flórián, Trilety Othmár, Varró Domokos, Vasady Lajos, Vass Bertalan, Verner Kálmán, Verzár István, Vueskies Gyula, Wallner Ödön, Venderinszky Pál, dr. Wimmer Julián, Zöch Károly.

Pozsgóbontáskor felemelkedett gróf Széchényi Miklós püspök. Utána nyomban felállott az egész társaság s állva hallgatta meg a királyra mondott pohárköszöntőt. Messzeesengő, éreos hangon mondotta a püspök a következőket:

Nem pusztá szó, nem megszo-kott phrásis, hanem szép, épületes és lélekemelő valóság, hogy a mai napon százezreknek és millióknak fohásza emelkedik ég felé Isten áldását kérve koronás királyunkra.

Áldásos és szinte páratlanul hosszú uralkodása alatt minden megváltozott körülötte. Generációk keletkeztek és elenyésztek, államok, hatalmak alakultak és elpusztultak, látta népeit háborogni és megbékülni, átélte a véres háboruk izgalmait, élvezte a béke áldásait s amíg körülötte hullámoztak az emberek, a népek, a viszonyok, ő változatlan maradt.

Változatlanul hű maradt önmagához sulyos kötelességeinek teljesítésében, nehéz feladatainak betöltésében. S amint változatlan lelkiismeretességgel, kötelességtudással, fáradságot nem ismerő munkássággal, vallásosságából fakadt Istenbe vetett bizalommal nem szünt meg kora ifjuságától aggro-raig népeinek jóléte felett a tyai gondosággal, fejedelmi nagylelkűséggel, csodálatos bölcsességgel örködni: úgy nem szünhetik meg, nem változhatnak meg alattvalóinak ra-

HERBST

Arany-, ezüst-
ékszer és óra
: áruháza :

NAGYVÁRAD, Fő-utca, Rákóczi-ut 1. sz.
Guttmann-ház (Barna Jenő női divatüzlete mellett.)

Mai naptól kezdve vásárolhatni:

Aranyláncok, nyak-
láncok 10, 12, 14 kor.
Gyűrűk 4, 5, 8, 10 kor.
Fülbevalók 2, 3, 4, 6, 8 kor.
Karikagyűrű 5, 6, 8 kor.
Acélórák 4, 5, 6 kor.
Ezüst óra 7, 8, 10 kor.
Arany női óra 20, 25, 30 kor.
Férfi aranyóra 35, 40, 50 kor.

Ingaóra 10, 12, 15 kor.
Ébresztőórák 2, 50, 3, 4 kor.
Valódi ezüst kés és villa 6 pár
13-14 kor.
Órajavítás 1 koronától kezdve.
Ékszerjavítások és fátalakítások
olesón eszközöltetnek.
Szemüvegek beteg szemekhez or-
vosi recept nélkül kaphatók.

gaszkodó szeretete, hódoló tisztelete és lángoló lelkesedése, amely mindenkor, de különösen a mai napon hatalmas lendülettel tör az ég felé: Isten tartsa, Isten áldja, Isten éltesse a királyt!

Megkapó jelenet volt, mikor a rezidencia gyönyörű dísztermében, melynek boltíveiről Pázmány Péter és a magyar katolicizmus annyi nagyváradi büszkeségének arcképei tekintenek alá, Biharvármegye és Nagyvárad előkelőségei gróf Széchényi Miklós püspök gyönyörű, gondolatokban gazdag beszédének hatása alatt egy lélekkel törtek ki a lelkes kiáltásban:

— Éljen a király!

Háromszoros éljen volt a visszhang a püspök pohárköszöntőjére s a pezsgős poharak összekocintása közben éltették a magyar királyt.

Ebéd után a házigazda asztalt bontott; a társaság azután a legjobb hangulatban még hosszabb ideig együtt maradt.

A menü a következő volt:

DINER

Du 18. aout

Bisque d'écrevisses

Filets de mouton á la soubise

Sanglier celée

Rémoulade aux roties

Salade

Citrouilles farcis

Charlottes glacées de fruits

Mousseline chaude á la suisse

A cukrászsüteményeket Novomeszky Imre jónévű cukrászata szolgáltatta.

A fővárosban.

A főváros külső képen meglátszott az ünneplés készsége. A középületek föllobogóva hirdették, hogy a nemzet ünnepel. Katonai zenekarok járták be kora reggel a kaszárnyák körüli utcákat, a Ludovika Akadémia pedig valóságos ünnepi díszet öltött. Itt avatják föl ugyanis az idén a közös hadapródiskola végzett növendékeit is a hadsereg tisztjeivé. A szokásos vérmezei katonai parádé elmaradt, mert a főváros helyőrsége gyakorlaton van.

Valamennyi templomban hálaadó istentisztelet volt, a budavári Mátyás-templomban tartott ünnepi misén pedig a kormány, a főváros és a katonaság képviselői jelentek meg.

Ahol a király nyaral.

Ischl, aug. 18.

A király születésnapja előestéjét lelkesen ünnepelték. Mozsárlövések hirdették este 7 órakor az ünnepélyek kezdetét. A polgári zenekar a fényesen feldíszített Károly Ferenc szoborhoz vonult, ahol nagy lelkesedés mellett játszották el az osztrák himnuszt. Ezrekre rugó tömeg vett részt az ünnepélyen, amelynek fénypontja a Traun kivilágítása volt. Hazafias zeneszámok mellett késő éjjelig tartott az ünnepély. A színházban díszelőadás volt, amelyen Lipót bajor herceg és Gizella hercegnő, József és József Ferenc főhercegek vettek részt.

A trónörökös pohárköszöntője.

Ennsben tegnap nagy ünnepség volt. Őfelsége ugyanis az ott állomásozó dragoños ezred tulajdonosává nevezte ki Ferenc Ferdinánd trónörökösöt, aki tegnap ezrede látogatására odaérkezett. Ez alkalomból katonai díszszemle, délután pedig versenyek voltak, ahol a győzteseknek Zsófia királyi

hercegnő osztotta ki a díjakat. A versenyek végeztevel díszbéd volt, amelyen a trónörökös a következő felköszöntőt mondotta:

— Mint mindenütt, ahol a császár katonái ünnepélyes alkalomból összegyűlnek első sorban teljes szeretettel és hagyományos katonai hűséggel a legfőbb hadurról és legkegyelmesebb uralkodónkról emlékezünk meg. A mindenható Isten áldja és óvja őfelségét, az összes erények mintaképe most és mindörökké. E szívem mélyéből fakadó kívánsággal felszólítom önöket, emeljék poharukat és kiáltás velem együtt: őfelsége, legkegyelmesebb hadurunk: hoch, hoch, hoch!

Tisztavatás a hadapródiskolában.

*

Tegnap délelőtt, a király születésnapján volt a nagyváradi m. kir. honvédhadapródiskolában a tisztavatás hagyományos ünnepe. 46 végzett növendék kapta meg az arany kardbojtot és a tisztí kardot. Az iskola hatalmas udvarán gyülekeztek az új tisztek és a hadapródiskola tanári kara.

Vermes Ottó főhadnagy olvasta fel az aranyparancsot:

A folyó hó 18-án kelt 43. számú Rendeleti Közlöny (Személyes ügyek) szerint ki-neveztetnek 1913. évi augusztus hó 18-ával 1913. év szeptember hó 1-től számítandó ranggal: a honvédhadapród iskola IV. évfolyamát végzett következő növendékek és pedig: a m. kir. honvédséghez; a gyaloghágnál:

zászlósokká

Timár Kálmán a budapesti 1. Vámosi Béla a budapesti 30. Günther Jenő a debreceni 3. Tusa János a kolozsvári 21. Csutni Gyula a debreceni 3. Bethlenfalvy Péter a nyitrai 14. Almásy Alajos a gyulai 2. Beresényi Sándor a szegedi 5. Csepreghy Dezső a pécsi 19. Borosnyai Béla a m.-vásárhelyi 22. Székely István a pécsi 19. Kulizsák Béla a kassai 9. Farkas Zoltán a székesfehérvári 17. Vécei Béla a verseci 7. Cséffalvay István a b.-bányai 16. Csolosz Pál a szatmári 12. Székely Elemér a miskolci 10. Konopas Ede és Vasshegyi Gábor a szegedi 5. Gerey Béla a székesfehérvári 17. Riedler Béla a veszprémi 31. Teholtis József a b.-bányai 16. Faludy László a nagyváradi 4. Laczkovics László a verseci 7. Sierbán János a lugosi 8. Ürmösy László a nagyszombati 23. Csapó Géza a verseci 7. Kertész Aladár a dési 32. Riméli Ander a M.-Vásárhelyi 22. Mogyorósi Béla a munkácsi 11. Lovas István az északi 28. Petrán Károly a nagyszombati 23. Szilágyi Pál a brassói 24. Mayor Sándor a lugosi 8. Nőzányi Miklós a miskolci 10. Palezer Ede a kolozsvári 21. Mayr Tibor a nagyváradi 4. Csomák Jenő a soproni 18. Misik Sándor a verseci 7. Matolcsi Imre a trencsényi 15. Dutkay Ervin a brassó 24. Kompóty Szilárd a szatmári 12. Gaál Sándor a dési 32. Leszk György és Kriesfalussy Sándor a munkácsi 11. honvéd gyalogezredhez.

Hadapróddá: Kovács Lajos a szatmári 12. honvéd gyalog ezredhez. Miller Richárd őnagya, iskola parancsok. Vermes Ottó főhadnagy, segédtiszt.

Ezután Kozáry Gyula honvédplébános, a hadapródiskola lelkésze mondott gondolatokban gazdag, gyönyörű beszédet az eskü szentségéről, majd pedig Miller Richard őrnagy, iskolaparancsnok lelkes, katonás beszéddel buzdította az új tiszteket kötelességük teljesítésére, a haza és a király iránt való hűségre.

Az eskü következett. Vermes Ottó főhadnagy olvasta fel az eskümintát és

negyvenhat új tiszte esküdött fel a király zászlójára. Megragadó volt, amikor 46 új kardpenge villant meg a nap ragyogásában és negyvenhatan kiáltották szívből, lélekből:

— Életünket és vérünket a hazáért és a királyért.

Délben a hadapródiskolában díszbéd volt.

Grünfeld Jenőt szabadlábra helyezték.

Fordulat

a Szacsvey-utcai dráma ügyében.

*

A Szacsvey-utcai titokzatos gyermekdráma ügyében tegnap délelőtt jelentős fordulat állott be. Kérchy Péter vizsgálóbíró szabadon bocsátotta a mélyen sujtott apát, Grünfeld Jenőt, akit pedig mindmostanáig gyermeke megölésével vádolt a gyanu.

Pár nappal ezelőtt részletesen megírtuk a tragédia történetét. Grünfeld Zoltánnak, a 14 éves kereskedőtanoncnak a holtteste fölött indult meg a gyanúsítások, kétkedések özöne. Senki sem tudott semmi bizonyosat, de mindenki sejtett valami terhelőt, így azután valami sajátságos, kellemetlenül nyomasztó, vádoló közvélemény kerekedett az apa, Grünfeld Jenő ellen. Grünfeld Jenőt mindenki úgy ismerte, mint nagyon erélyes, szigorú szülő, aki a fiát nagyon erősen korában tartotta. Valószínűleg a közvélemény nyomása és ezenfelül a kihallgatott tanúk mellékkörülményeket bizonyító vallomásai okozhatták, hogy a rendőrség a szerencsétlen apát csütörtökön este előzetes őrizetbe vette.

Azóta megtörtént a boncolása is a fiatal halottnak. Dr Grósz és dr Fisch törvényszéki orvosok a boncolásból azt állapították meg, hogy a halálózást nem okozhatta közvetlenül az apa ökölecapása. Szombaton délután a törvényszéki orvosok a boncolás eredményéről jegyzőkönyvet vettek föl és terjesztettek a vizsgálóbíró elé, azonban ugyanekkorra a rendőrség is összeszedte a tragikus eset iratait és áttette az ügyészségre, egyúttal pedig Grünfeld Jenőt átkísértette az ügyészség fogházába.

Két nap, két éjszaka volt a fájdalomtól mélyen sujtott apa a fogház egyik cellájában, mint vizsgálati fogoly. Kérchy Péter vizsgálóbíró előtt a család mindent elkövetett Grünfeld Jenő szabadlábra helyezéséért, de hiábavaló volt egyelőre minden kísérlet, amíg a vizsgálat előkészítése folyamatban volt. Tegnap délelőtt 11 órakor jelent meg ismét a börtönőr az apa cellájában és elővezette új kihallgatásra a vizsgálóbíró elé.

Kérchy Péter vizsgálóbíró körülbelül fél óra hosszat faggatta a vádlott apát a tragikus eset előzményeiről és minden részletről. Grünfeld Jenő mély megindultsággal felelt és sirva hallgatta végig a boncolási jegyzőkönyv felolvasását. Végül Kérchy Péter közölte vele, hogy az orvosi vélemény kizártnak tartja, hogy az ő ütése fiának közvetlen halálát okozhatta volna. Erre amugy sines közvetlen bizonyíték, a többi körülmény pedig tényleg amellet szól, hogy a fiu tragédiájában az apát nem érheti a leg-

vérésebb felelősség. Ezért Grünfeld Jenő szabadrábrahelyezését e'rendelte a vizsgálóbíró.

Grünfeld Jenő kocsin ment a börtönből

családja körébe Aradról haza érkezett fia társaságában. A szerencsétlen apa iránt nagy részvét, most már bizonyosra veszik, hogy sikerülni fog ártatlanságát bebizonyítania.

A nemes város számlái.

Hitelbe hozatott márványok. — A polgármester szava. — Csendélet a Rhédey grófok mauzoleumában. — Kifizetetlen számlák.

*

Barbár rablók a mult esztendő utolsó hónapjában tönkre tették Nagyvárad egyik legérdekesebb műemlékét. A Rhédey-kert nyurga fái alatt áll a viharvert mauzoleum, amelyet néha-néha meglátogat egy-egy vad idegen, öreg tudós, vagy ismeretlen művész. Bent a sirboltban ragyogó fehértestű szarkofág terpeszkedik. Oldalain aranybetűk, négy sarkán néma görögfejek karrarai márványból.

Ez a szarkofág vonza ide az érdeklődőket. Ferenczy István, az első magyar szobrász faragta s a külső kölépesőről mondotta Csokonay Vitéz Mihály híres halotti bucsuztatóját.

A vakmerő betöréses rablásról éppen a Tiszántul hasábjairól értesült a nagyközönség. Országos port vert föl az eset, hivatalos körök is borzongtak a hallatlan kegyeltsértés hallatára, megindult a rendőri hajsz a tettesek után, szörnyű felháborodással tárgyalták az eset körülményeit. Nagyvárad városa roppant restelkedett a világ előtt, hangos ígéretek hangoztak el, hogy többet ilyen nem fog előfordulni, ki azzal a diszruhás rendőrrel az öreg mauzoleum elé, ki-reperáltatjuk, hogy szebb lesz, mint volt és így és úgy! . . .

És így lett. Két napig ott állt a morgorva rendőr a sirbolt szájában, hesegette a huncut nebulókat s két erős nap után eltűnt. Harmadnapra hamis betörőt fogott a rendőrség, akit a bíróság egy kis kinzás után szélnek eresztett. És mi bosszankodtunk, toporzékoltunk, hogy miesoda éheltetlenség; végül is el kellett hallgatni, mert már nem volt miről beszélni.

Egy szép téli napon beültek a sirboltba olasz szobrászok — Mellocco-cég hozatta őket — és illő napibér mellett nagyszerűen helyrehozták a megsértett márványtáblákat. Erről is mi számoltunk be és elismeréssel voltunk a város iránt, aki mégis nem feledkezett meg véglegesen a noblesse obligeról. Azt a pár ezer koronát megérdemli szegény Rhédey gróf, hiszen milyen hatalmas parkot hagyott a városra. Na. S a jó polgári lelkek csendesen megnyugodtak.

Jönnek a számlák.

A nagy felháborodás elmúltával következett az ügy prózai megoldása. Meg kellett csináltatni a megrongált márványemléket. Persze a város költségén.

Rimler Károly, mint jó polgármester és érző szívű ember, sietett is intézkedni. Tudjuk, hogy a mérnöki hivatal útján díszes díófakoporsót rendeltetett a kiszórt hamvak számára Széles Sándor asztalosmesternél. Szépen elhelyezték ismét a megbolygatott

méltóságos halottakat a márványok alá. Aztán ki kellett javíttatni a márványtáblákat, a széttört grófi címert, a lehasított aranybetűket.

A mauzoleum fala bizony foltos volt már, ablakai betörve, fűtölt a szél az ócska rostélyok között. Renováltatni kellett mindent.

— Bizony itt renováltatni kell, mondta a jó polgármester, aki bizott a magisztrátus nagylelkűségében és azon melegében kiadta a szóbeli utasítást, hogy tessék csak mindent fényesen kitararítani, meg kell hozatni azokat az ügyes taliánokat, aztán meg a legszebb márványkockát a karrarai bányából stb., stb.

Már lázasan folyt a munka, mikor megérkezett az első számlácska. Kettőszáztíz koronácskát kért az asztalos a koporsóért. A tanács csóválta böles fejét, sokalta, sajnálta.

— De kérem szépen, csak nem heverhetnek a hamvak a földön, pattant föl a polgármester?

És megszavazták. De hirtelen vihar kerekedett. A számla mellé költségvetés volt csatolva, amelyben a Mellocco-cég a márványmunkálatok, Winkler Szilárd a festési, Vicsay Testvérek pedig a lakatosmunkák összegét kérik helybenhagyni.

A tanács felzudult.

— Mi ez? Ki bizta meg ezeket, hogy ilyen munkákat végezzenek? Nem szavazzuk meg, nincs rá fedezet!

A polgármester, aki vakon bizott a tanács bölesességében, meghökken. De nem merte leinteni a munkálatokat, hagyta dolgozni a szobrászokat.

A Mellocco-cég el is végezte a munkát de a másik két cég bele sem kezdett. Szóbeli utasításra ugyanis ők nem vállalhatnak munkát, írásbeli rendelés nem volt, a tanács nem talált fedezetet és így történt meg, hogy a Vitéz-utca gyerekei most bujósdi játszanak az öreg kripta vasrácsai mögött, ki-befutkosnak, másznak tornásznak és rugdalják a finom márványt, mert a kutya sem ugatja meg őket.

Ki fog fizetni?

Igy áll a mauzoleum ügye januártól. A Mellocco-cég számlája ott hever a mérnöki hivatalban. Kilencszáz és egy néhány koronáról szól. A kifizetést eddig ama bizonyos nagyharangtól várják.

A többi renováltatási munka is okvetlenül szükséges, hiszen a rács mai napig is kifeszítve áll, újra betörhetnek csak a rendőrség bosszantása végett is és az apacsok éjjeli menedékhelynek fogják használni az eldugott kriptát.

Nagyvárad városa így viseli gondját egy bőkezű főur hagyatékának, így őrzi emlékét. Mint halljuk, ismét bement egy kérvény a tanácshoz, amely redukált igényeket tartalmaz, csak hogy fizessék ki a munkálatokat. A város fukarsága miatt állandóan veszélyeztetve van egy műemlék s ha sokáig így megy, ismét egy kövér közrendészeti botrányra van kilátás.

MIKOR

zárják be az üzleteket?

Értekezlet a városházán.

Az üzletek zárórájáról szóló törvény csak a fővárosra nézve intézkedik, míg a vidékre nézve a törvényhatóságra bizza, hogy szabályrendeletben állapítsák meg az üzletek zárási idejét.

E tárgyban a kereskedelmi és iparkamara és az OMKE értekezletre hívták meg egy a kereskedőket, mint a nyílt üzlettel bíró iparosokat, valamint a kereskedő segédeket.

Vasárnap délelőtt tartották meg a népes értekezletet, amelyen oly nagy számban jelentek meg, hogy teljesen megtöltötték a nagytermet.

Dr. Moskovits József, a kereskedelmi és iparkamara elnöke vezette a tanácskozást, aki üdvözölte egy a megjelenteket, mint Rimler Károly polgármestert s bejelentette, hogy dr. Hóványi Géza orsz. képviselő és dr. Halasi J. az Orsz. M. Keresk. Egyesület titkára akadályozva vannak a megjelenésben.

Dr. György Ernő, az Omke nagyváradfi fiókjának titkára a záróráról szóló törvényt ismertette, hogy a kereskedők régi óhaját valószínűleg a törvény, a záróra életbe lépésével. Ezáltal megszűnik a régi harc a kereskedő és az alkalmazottak között. A vidékre a törvényhatóságnak kell meghozni a szabályrendeletet és pedig a törvény keretein belül. Kérte a kamarát, hogy az értekezleten elhangzó kívánalmakat vegye tekintetbe a szabályrendelet-tervezet megalkotásával. Egyben Rimler Károly polgármestert is felkérte hogy jóindulatát éreztesse a szabályrendelet tárgyalásánál és jóváhagyásánál.

Bogdán Simon, mint a budapesti kereskedelmi alkalmazottak szövetségének küldötte, hosszasan beszélt s kérte a kereskedő főnököket, hogy a kötelező zárórát 7 órában fogadják el, az ételkészítés és fűszerüzletekre nézve pedig a 8 órási zárást tegyék magukévá. A kinyitásra pedig a reggeli 8 órát, a fűszer és ételkészítés üzletekre pedig a reggeli 1 órát tartja kívánatosnak.

Rákos Vilmos úgy tudja, hogy a kamara már elkészítette a szabályrendelet-tervezetet, kéri annak ismertetését.

Dr. Sarkadi Lajos kam. titkár kijelenti, hogy a szabályrendelet tervezet hosszú, azt részletesen nem ismertetheti. Ot annak elkészítésénél az a megfontolás vezette, nehogy a miniszter azt visszaküldje. A törvény 2. §-ának analógiája alapján befoglalta a tervezetbe, hogy a II. fokú iparhatóság megadja véleményét. A végrehajtási szabályrendelet nem más, mint a magyarzatokkal ellátott törvény. A kamara kész lesz esetleg a tervezetet az elhangzott vélemények alapján megváltoztatni.

Dr. Moskovits József elnök: A szabályrendelet még sok retortán megy keresztül, ezt nem lehet előterjeszteni. Most csak véleményeket hallgatnak meg és azokat megvitatják. Megjegyzni azonban, hogy a kamara önálló testület, amelynek önálló véleménye is van.

Scherz Károly az üzleti nyitásról beszélt, amely nyáron reggeli hét óra előtt ne történjék, télen pedig fél nyolckor.

Braun Jakab szerint télen-nyáron hét

órákor kell nyitni az üzletet. Kéri, hogy a teljes vasárnapi munkaszünetet hozzák be, mert csak így pihenhet a kereskedő is és alkalmazott is. (Taps.)

Sonnenfeld Gusztáv felfogása szerint nem szabad összezavarni a zárórát a nyitási órával, meg kell hagyni mindenkinek kényekedvére, hogy mikor nyissa üzletét. Foglалjon az értekezlet a 7 órai záróra mellett állást.

Erbstein Miklós a magántisztviselők nevében szól. Szerinte túlhaladott álláspont felett vitatkoznak, mert a hétórás zárórát társadalmi uton már kivitták, csupán az kell, hogy a megalapodást szentesítsék.

Weisz Mór félkilenc órai zárórát kíván Róth Henrik azt óhajtja, hogy télen hét, nyáron fél nyolekor zárják az üzletet. A fűszerkereskedők csoportosuljanak külön.

Nagy Sándor szerint visszaféjlődés volna, ha a tervezet szerint nyole órai záróra lépne életbe, mert hiszen most csaknem minden üzlet zárva van esti félnyolekor. Télen hét, nyáron pedig félnyolekor zárják az üzleteket.

Breider Ármín szükségesnek tartja, hogy a fűszerkereskedőkre nézve körzetet alakítsanak. A nagy fűszerkereskedők 8 órákor, a kiskereskedők pedig félkilenckor zárjanak. A cukorkereskedőket ne vonják be a fűszerkereskedők kategóriájába.

Rimler Károly polgármester szólalt fel. Köszöni, hogy meghívták az értekezletre. Kevés mondanivalóm van. Örömmel hallottam a liberális és humánus felszólalásokat. Csúpan annak a kijelentésére szoritkozom, hogy amint a kereskedelmi és iparkamara által készitendő tervezet beérkezik, oda fogok hatni, hogy a szabályrendelet legliberálisabb és legemberibb felfogással alkotassék meg és úgy bocsáttassék szárnyra. (Éljenzés.)

Dr Katz Lipót és Friedmann Izidor felszólalása után az elnök bezárta a vitát.

Dr György Ernő tett még pár megjegyzést. Rámutatott, hogy az értekezlet nem szavalásnak, hanem az volt a célja, hogy a kamarát informálja és véleményét nyilvánítsa. A kamarát kéri, vegye ezt tekintetbe.

Az elnök kijelenti, hogy az elhangzott vélemények alapján fogja a kamara a tervezetet megalkotni, de a szerint amint azt kereskedői szempontból kívánatosnak tartja.

Világkört 1913-tól 1920-ig.

Három magyar fiu vállalkozása.

*

Három fehér turistaruhás fiatalember ke-reste fel tegnap este szerkesztőségünket: Tóth István, Molnár Ferenc, Boka János fiatal újságírók, akik most indultak világkörtúra és utjuknak egyik közeli állomására, Nagyváradra érkeztek.

Érdekes, napsütötte arcu fiuk, akik nagy, szép és bátor vállalkozásukat egész könnyedén, egyszerűen adták elő szerkesztőségünkben, mintha csak azt mondták volna, hogy „egy kis mátrai kirándulásra megyünk.”

A szemükben erős energiák fiatalos tüze ég, érzik, tudják vállalkozásuk nagy jelentőségét és látszik rajtuk, hogy nem fog-nak visszariadni a terv keresztülvitelének nehézségétől.

— Hét évig tartó világkörtúra utra indultunk — mondták — és pedig „töke-pénz nélkül.”

Érdekes tervek, mesés, hatalmas perspektívák, bontakoznak ki e vállalkozás nyo-

mán. Három egyszerű magyar fiu, pénz nélkül, csak a fiatalosan erős és bátor energiájukra támaszkodva nekiindult a világnak, nem kéjutazást akarnak tenni, hanem igazi komoly nagy koncepciójú tanulmányutat, hét hosszú évig teszik ki magukat a nélkülözéseknek, a fáradságnak, a munkának, hogy tapasztalataikat, a tanulmányuton szerzett tudásukat azután itthon értékesítsék . . . ez a három magyar fiu igazán megérdemli, hogy melegen, bátorítón szorítsuk meg a kezüket bucsuzóul és őszinte szívvvel kívánjunk sok szerencsét nekik.

Kolozsvárról indultak ki július hó 7-én. Három hónapig a magyar földet járják, lehetőleg mindenütt csak úgy gyalog, per pedes apostolorum. Már bejárták Erdélyt és a nagy Alföld legnagyobb részét. Itt Nagyváradon egy napot töltenek. Ma megnézik a Félix- és Püspök-fürdőt, azután pedig indulnak tovább, fel a Tátrába. Legközelebbi állomásuk Miskolc, Kassa, onnan mennek fel a Tátrába és bebarangolják az egész felvidéket.

Október 1-én hagyják el a magyar földet. Fiumében, ahol hajóra szállnak és Olaszországba vitorláznak. A klasszikus olasz földön egy fél évet töltenek.

Éppen ez a nevezetes ebben a vállalkozásban, hogy nem rövid pillanatnyi impressziókra utaznak, nem azzal akarnak dicsekedni, hogy nem tudom, egy év alatt körüljárták a földet, hanem hosszú évekre kiterjedő és alapos igazi tanulmányutat tesznek.

Olaszországból Schvájezon át Franciaországba mennek, ahol egy és fél évet töltenek Párisban, ahol az újságírói iskola hallgatói lesznek. Bejárják különben Európa minden országát és Angliából indulnak az Oceánon túlra, Amerikába.

Amerikában pár évet töltenek. További utirány nagy, általános városokban: Afrika, Ausztrália, azután Ázsia. Ázsiában első stáció Japán, azután Kína, visszafelé végig Ázsia déli részén, végül pedig a Balkánon keresztül haza Magyarországra.

Csak magyarul és németül beszélnek, keveset tudnak olaszul, franciául és angolul, ezeket a nyelveket az illető országokban fogják tökéletesen elsajátítani.

A szárazföldi ut nagy részét lehetőleg gyalog fogják megtenni.

— És mi a céljuk ezzel az uttal?

— Egy szóval megmondhatjuk:

Kultúrcéljaink vannak. Ismerni, tanulni, tudni akarunk, megismerni a földet, az országokat, a népeket, a nyelvüket, az anyagi és szellemi kulturájukat . . .

Azzal bucsuztunk el tőlük, hogy — ki-tartást, sok szerencsét, szerencsés utat!

A zágrábi merénylet.

Rálóttek a királyi biztosra.

Zágráb, augusztus 18.

Amikor Skerlecz báró királyi biztos a király születésnapja alkalmából tartott istenitiszteletről kijött a templomból, egy diák revolverből rálótt. Skerlecz báró megsebesült.

Zágráb, augusztus 18.

Skerlecz báró a jobb felső karján könynyebben sebesült meg. A merénylet után

maga ment a kórházba, ahol sebot bekötözték. A kórházból a királyi biztos a báni palotába ment.

A merényletről megállapították, hogy Csikágóából jött Zágrábba, kizáróan azért, hogy a merényletet elkövesse.

Ujabb részletek.

A mai istenitisztelet alkalmával, az istenitisztelet végén, amikor a hivatalnoki kar a bánnal az élén a dómból kifelé tartott, még bent a templomban egy Bojsitz Péter nevű munkás revolverrel rálótt Skerlecz királyi biztosra. A golyó áthatolt a királyi biztos jobb karján, de esontot nem ért és ütőeret sem szakított el. A királyi biztos Balogh főorvossal és Havlicsek titkárral maga ment a zágrábi irgalmasok kórházába.

Az orvosok megvizsgálták a sebesülést és úgy találták, hogy operációra csak infekció esetén lesz szükség. A királyi biztos nagyon higgadtan viselkedett és a merénylet után első szava az volt, hogy más nem sértült-e meg.

A merénylet huszonnégy éves jobbmódu munkásnak, vagy egyetemi hallgatónak látszó zömök szőke fiatalember. A merénylet elkövetése után dr Balogh zágrábi üzletvezetőségi főorvos több más emberrel együtt rárohant és lefogta. Balogh dr meghallotta, mikor a merénylet azt kiáltotta:

— Zivila Hrvatska! (Éljen Horvátország.)

Minden valószínűség szerint politikai merényletről van tehát szó.

Elmaradnak a nagygyakorlatok.

Csak az ezredgyakorlatokat tartják meg.

A katonaság már hetek óta készült az őszi nagygyakorlatokra; a terveket elkészítették, sőt már a személyi beosztások is készen voltak, hogy kinek-kinek minő fáradalmak jutnak majd a nagy menetelések és esztározások között.

Bizony, bizony sokak lelkét megülte az aggodalom, különösen azoknál, akik most vonultak be, hogy 30 kis napig végigszenvedjék a próbaháboru izgalmait, fáradásait, sokszor szenvedéseit. Mert egy-egy ilyen nagygyakorlat ezeket mind meghozza, mint egy igazi háboru, csak éppen az a tudat ad vigasztalást, hogy a pusztító fegyvereknek — nincsen magjuk.

Ezrek sokasága kénytelen-kelletlen készült a nagygyakorlatokra s most ezek és ezek sokaságának lelkét könnyíti meg, szívét vidítja fel az örömhír: *elmaradnak a nagygyakorlatok, csupán a csehországi királygyakorlatokat tartják meg.* Nálunk csak ezredgyakorlatok lesznek.

És hír szerint ez az örömdetes elhatározás éppen a legmagasabb helyről, ősz királyunk parancsszavából nyert életet.

Ez a hír azonban nemesak a közvetlenül érdekelt katonáknál, hanem az ország egész közönségénél bizonyára jól eső örömet kelt.

Mert a mai nyomott, sőt nyomoruságos gazdasági viszonyok között a nagygyakorlatok elmaradása egyben azt is jelenti, hogy milliókra menő kiadásoktól szabadul meg az ország, ami nagyon is ránk fér, mert a másfél évig tartó fegyveres béke úgy is száz és száz millióba került, eltekintve attól az óriási gazdasági veszteségtől, ami a behívott tartalékosok fegyverben tartásából érte az országot.

A nagygyakorlatok lefűvésének híre gyorsan elterjedt a katonaság körében is, még mielőtt a hivatalos értesítés megérkezett volna.

A legfelsőbb rendelkezés folytán tehát

honvédeink sem gyalogolnak Miskolc vidékére a nagygyakorlatokra, hanem csak Bihar megyében az ezredgyakorlatokat tartják meg.

Beszélgetés Herczeg Ferencel

Interju a robogó vonaton. — Herczeg Ferenc és a felesége a moziban.

A hajduk városában Nagyszalontán volt dolgom. Reggel utaztam, délelőtt lóttamfutottam és délután 3 órakor indultam vissza Váradra.

Kissé fáradtan ültem bele, az első osztály plüss diványába és mélyebben, mint szoktam merültem az olvasásba.

A vonat repült. A váradi hegyek egyenkint bontakoztak ki a messzi levegő égből. Az őrházak, mint kicsiny bubos kemencék bukkantak fel és tűntek el. Olvastam. Diák korom óta talán nem faltam ilyen mohón könyvet...

A vonat megállott.

— Cséffa! — kiáltja, a kalauz.

Nem törődtem vele. Gondoltam, ide az első osztályba úgy sem száll senki.

De mégis. Hallom nyillik az ajtó. Rögton utána egy egyszerű eleganciával öltözött, fiatal hölgy sétál végig a folyosón. Benéz minden fülkébe.

— Peche van — állapítom meg magamban. Minden fülkében ül valaki. Csak a kocsis elején levő fél fülke üres.

— Ez üres, maradjunk itt — szól a nő.

— Jó. Hordár! Kérem ide a bőröndöt.

Ezt egy szép esengésű hang mondotta. A férj gondolom és olvasok tovább.

Az állomásfőnök sipja hosszan, lágyan jelzi az indulást. Már megyünk is.

— Méltóztassék talán ide, ott léghuzam van.

Ez a hang ismerős. Ilyen hangon csak egyetlen ember beszél a világon: *Bihari Ákos*. Akkor hát *Bihari Ákosnak* itt kell lennie, ebben a kupében. A könyvet összesapom és pillanat alatt a folyosón vagyok.

— Jó napot kedves művész ur. Honnan, hová?

— Megyek haza, a családomhoz, Szilaspusztán voltam. Már két hete nem láttam az enyéimet.

— Csak egyedül?

A mester közel hajlik és a suttogó hangon szól:

— *Herczeg Ferenc* és felesége is itt vannak. Utaznak Pestre.

— Budapesten már találkoztam *Herczeggel*. De nem hiszem, hogy emlékezne már rám. Kérem kedves *Bihari* ur, mutasson be a képviselő urnak.

— Az lehetetlen. Ujságíró semmi szín alatt nem akar fogadni. A *London News* munkatársát sem fogadta.

Ami lehetetlen volt szép szerével, sikerült egy kis eselfogással.

Két perc múlva — *Cséffa* és *Gyapju* között — szemben állottam Magyarország leg-

kitünőbb írójával. Egy elsőosztályú vasuti kupé folyosóján.

Herczeg, a politikus.

Hosszan, fűrkészőn nézett rám. Talán ez járt az eszében: ezzel az emberrel már találkoztam valahol. Aztán beszélgettünk. Higgadtan, nagy nyugodtsággal mondja ki a szavakat. Mint aki tudja mindegy kiejtett szónak a súlyát.

— Bizony kérem, szomorú állapotok uralkodnak nálunk. Mi vagyunk az egyetlen ország Európában, ahol a politikusok *taktikai* okokból vallanak és változtatnak elveket. Egy és ugyanazon állampolgárokat láthatunk egyszer a reakciós, máskor pedig a radikális táborokában. Csupán taktikából. Es ezzel szétforgácsolják az erejüket, aminek pedig nagy és gyönyörű szép rendeltetése van. Az ország gazdasági és kulturális fejlesztése. Ez volna a cél, amit minden tehetséges politikusnak szolgálnia kellene minden erejével. Azonban eddig nem így volt.

A történelem bizonyítja, hogy mindig megjelenik az az ember, — sokszor az utolsó pillanatban, — aki a százfelé irányuló erőpazarlást, — ami az állam alapjának megrogálását okozza, erős kezekkel megakadályozza és kizárólag az ország boldogítására fordítsa. Így jelent meg most egy éve *Tisza István* gróf. Mi tudjuk ezt és ezért valljuk az ő elveit, mert a jelen körülmények között csak az ő elvei és eszközei egyedül a helyesek.

— Igaz abból valami, hogy *Berehtold* helyébe gróf *Tisza Istvánt* jelölték a külügyminiszteri székbe?

— Szó sincs róla. Különben is nagyon korai volna *Berehtold* bukását hirdetni. Az osztrák-magyar diplomácia nem vallott kudarcot. Amint akartak az elérték. Szerbia nem kapott tengert, Albánia önálló állam lett. *Skutárit* pedig *Nikita* torkából vették ki.

— És a béke revízió?

— A béke revíziót a nyugati államok nem akarták, nem is akarhatták. Svájcban és Franciaországban jártunk a nyáron és láttam, hogy mennyire óhajtják már a keleti békét. Kelet nélkül nem tudnak élni. Franciaországban például a közép osztály az utóbbi 6 hónap alatt 3 milliárdot, három ezer milliót veszített. Persze hogy akarják a gyors békét.

A vonat rohant. A táviró oszlopok gyors egymásutánban tünedeznek el. A kék, sárga és fehér mezei virágok mint apró, tarka szoknyájú parasztleánykák táncoltak a zöld fűben.

Bihari Ákos türelmetlenkedett:

— Ha szabad kérdeznem, dolgozik a képviselő ur most valami irodalmi munkán?

Herczeg elmosolodik. Az előbbi zord kifejezése eltűnik. Szemei nem szűnnek már, hanem lágyan simogatják a végtelen rónát. És beszél. Úgy beszél mint az író.

Az író Herczeg Ferenc.

— Igen. Van készen egy szindarabon „*Kleopatra Gyöngyei*.”

— Melyik színházban kerül színre?

— A *Magyar-kában* (*Magyarszínház*.) A Nemzeti színpadja nagy hozzá. Inkább való jelmezes darabokhoz. *Kleopatra gyöngyei* pedig nagyon intim milljóben játszódik.

— Az új Nemzeti színház részére nem méltóztatik valamit írni?

— De igen, sőt már majdnem készen is van. Amiért most a *Magyarkának* adtam a darabomat, azért jó barátságban maradunk mi. Én és a Nemzeti.

— Van most készülődben valami regénye nagyságodnak?

— Igen. Dolgozom egy regényen és tőle kész is lesz.

— Mi a témája?

— A 48-iki bánási svábokkal foglalkozom. Ez a téma meglehetősen új. Az alföldnek, Erdélynek és általában az ország minden részének megvan a maga forradalmi irodalomja, csak a bánási svábokénak nincs még.

— A nyár egy részét Párisban méltóztatott tölteni?

— Igen. Bemutatattam Párist a feleségemnek.

— Hogy fogadják a franciák a magyar írókat? Ismerik őket?

— Ismerni, ismernek benünket, csak hogy a franciák mint mindenben, az irodalomban sem szeretik a behozatalt. Azt mondják: van nekünk sok jó írónk, akik ellátják a színházat: *Shakespeare*t sem fogadják be. *Ibsen* előadás még nem volt Párisban. Csak egy ember tudott beférkőzni a franciák közé. *Wagner*. Sorozatos előadásokat rendeznek a *Wagner* operákból.

— A „*Három Testőr*” utolsó felvonása már keresztül esett az átalakításon?

— Már kész. Októberben kerül színre Bécsben. Nem volt egészen jó és most egy ötlettel helyrehoztam.

Kint újra a kalauz hangja hallatszott:

— Ősi pusztá!

Már látni lehetett a székesegyház két-águ tornyát. Az országuton szekerek cammogtak haza a heti-vásárról. Két kilométerre voltunk Váradtól.

— Isten áldja meg. Megyek, mert a feleségem egyedül van.

Néhány szóval megköszöntem, hogy volt szives válaszolni kérdéseimre és bementem én is a fülkémbé. Most már nem tudtam olvasni.

A váradi állomáson *Bihari Ákos* felesége és a kis *Bihari Sanyi* várták az író. A kis *Bihari Sanyi* fehér matróz ruhában, kezében egy hatalmas rózsacsokrot szorongatva futott az érkezők elé. A csokrot *Herczeg Ferenc* feleségének adta át és angyali ártatlansággal mondta:

— Tessék *Herczeg* néni.

Herczegék a délutáni vonattal utaztak volna Pestre, azonban nem kaptak csatlakozást. A *Pannónia-szállodába* szállottak meg. *Uzsonnázni* a *Bihari* családdal a *Pannónia-*

kávéházban voltak. Ugyancsak övelük végig nézték az Apolló mozgósínház műsorát. Ma reggel utaztak Budapestre.

H. L.

..HIREK..

... ..

* **Szent István napja.** Holnap, Szent István napján a r. kath. templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek. A székesegyházban reggel 9 órakor az ünnepélyes szent misét gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyés püspök tartja, Brém Lőrinc tb. káplán, püspöki titkár pedig szent beszédet mond.

* **Boros táborig lelkész áthelyezése.** Boros Bertalan táborig lelkész szeptember 1-sőtől áthelyeztetett Bécsbe. A császárvárosba áthelyezett táborig lelkész távozását bizonyára sokan sajnálják a katonai körökön kívül állók is, mert rokonszenves egyéniségével, előzékeny modorával sokak szeretetét és tiszteletét biztosította magának. Boros Bertalan táborig lelkész még e hó végén elutazik új állomáshelyére Bécsbe.

* **Kitüntetett tisztek.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli a következőket: Ő felsége július 25-én kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelte, hogy kitünő szolgálataik elismerésül Major Odön pozsonyi 13. honvédgyalogezredbeli létszámfeletti századosnak, a nagyváradi honvédhadapródiskola tanárának, pilismaróti Bozóky Gyula kolozsvári 21. honvédgyalogezredbeli létszámfeletti századosnak a nagyváradi honvédhadapródiskola tanárának, Hofmeister Nándor pécsi 19. honvédgyalogezredbeli létszámfeletti főhadnagynak, a nagyváradi honvédhadapródiskola tanárának és Vermes Ottó besztercebányai 16. honvédgyalogezredbeli létszámfeletti főhadnagynak a nagyváradi honvédhadapródiskola tanárának és segédtisztjének a legfelső megelégedés, illetve újlagos megelégedés kifejezése tudtul adassék. Továbbá a honvédelmi miniszter kiváló szolgálataik elismerésül okiratban megdicsérte Pongrácz Pál, Gáspár Kornél nagyváradi hadapródiskolai századosokat. Klein Jenő százados gárdista tisztet és Zipszer Odön főhadnagyot.

* **Nagyváradi kereskedők gyűlése a tisztességtelen verseny ellen.** Tegnap este 8 órakor a nagyváradi kereskedők a Ker. és Iparkamara gyűléstermében Moskovits József elnöklésével népes gyűlést tartottak. A gyűlés tárgya a Nagyváradon különösen elharapózott tisztességtelen verseny elleni védekezés volt. A tárgy előadója dr. György Ernő az Omke nagyváradi fiókjának titkárána' javaslatára a gyűlésen résztvett 25-30 nagyváradi előkelő kereskedő kimondotta, hogy a csódtömegek kiárusításából keletkező tisztességtelen verseny meggátolására gremiumot alakítanak. Ennek a gremiumnak, (társaságnak) amely 20-25 kereskedőből fog állani, feladata lesz, lesz a bécsi és pesti „Hitelezők védegyületénél” közbejárjon és a csódtömeget megvásárolja. A megvett árukat aztán vagy maguk között, vagy pedig a vidéki kereskedők között osztják ki eladás céljából. Ezzel az eljárással a közönség is meg lesz védve a rossz áruktól, a kereskedők pedig megszabadulnak a szennyes konkurenciától. Leitner Márton már érintkezésbe is lépett a bécsi és pesti hitelezők védegyületével, aholis kész-

örömmel fogadták a tervet. Moskovits József a kamara agilis elnöke teljes jóindulattal támogatja a mozgalmat úgy, hogy nem sokára meg is alakul az első csódtömeget megvásárló társaság.

* **Rejtélyes hulla.** Éjjel fél 11 órakor a kishídnál kihúztak egy hullát a Körözsől. Óriási tumultus támadt körülötte s hirtelen hirtelen szaladt, hogy rablógyilkosság történt. Ehrlich Imre ügyeletes rendőrtiszt lesietett a partra dr. Nemes Aron tiszti orvossal, aki megállapította, hogy a hullán külérőszak nyoma nincs. Zsebében hatalmas börtárca volt s benne 9 korona. Ehrlich Imre és Vass Károly detektív nyomban hozzá fogtak a nyomozáshoz. Megállapították, hogy Bokor Márton marhakereskedő az illető, aki Bánffyhunyadra való. Harminc bonya volt, azt eladta és most újabb nagy szállítmányt várt. Este 9 órakor megívott három deci bort a Schwarz-féle koresmában s a rendőrposzt látta lebandukolni a Tornateán a Körözs felé. Nem lehetetlen, hogy kloroformmal elszédítették az öreg kupecet, megrabolták és behajították a rohanó vízbe. Bokor hatalmas ember volt, óriási erejű s jól tudott uszni. Ha tehát beleesett a vízbe, okvetlen kiuszott volna. Lehet, hogy öngyilkos lett, amire nem volt oka. Még az éjjel táviratozott a rendőrség Hunyadra s a nyomozás széles körben folyik.

* **Nem mennek vissza a tartalékosok.** A trebinjei katonai parancsnokságnak távirati megkeresése alapján közhírré teszem, hogy az onnan 21 napra szabadságot tartalékos legénység további parancsig illetőségi, illetve szabadságolási helyén szabadságon maradhat. Nagyvárad, 1913. évi augusztus 18. Dr. Molnár Imre, tanácsnok-helyettes.

* **Szervezkednek a gyógyszerészek.** Vasárnap tartotta meg alakuló gyűlését a magyarországi gyógyszerészek országos egyesületének nagyváradi fiókja. A Csillag gyógyszerárban Budapestről kiküldöttként az országos egyesület nevében megjelent dr. Forgács Géza, aki pár szóval előadta, miért vált szükségessé az országos szervezkedés, meg, hogy mi a célja a gyógyszerészek tömörülésének Nagyváradon. Hajdu Hugó korelnök ezután intézkedett a tisztikar megválasztásáról. Elnök lett Hajdu Hugó, aki az ellenőri teendőket is végzi, titkár Gálosi Ferenc, jegyzők: Mann Kornél és Farkas Sándor. Az elnök ezután megköszönte a bizalmat és vázolta az egyesület programját, Gálosi Ferenc pedig a közvetlen munkáról beszélt, amelyet az egyesület végezni fog. Mann Kornél a vasárnapi munkaszünetről szól, végül ismét dr. Forgács emelkedett szólásra, a budapesti központ nevében minden támogatást helyezve kilátásba a nagyváradi egyesület részére.

* **Szent István napja a Félix-fürdőben.** A közeli Szent István napját az eddigi ünnepélyeknél is szélesebb és színesebb keretben, pompázóbb fényvel fogják a Félix-fürdőben megünnepelni. Az ünnepély sikere érdekében a fürdő igazgatóság az előkelő fürdő közönséggel vállaltva fáradozik és valóságos tündér estét rendeznek a közönség szórakozására. Az ünnep egyik kiemelkedő pontja a tombolajáték lesz, mely — sok értékes nyeregményein kívül — főnyereménye egy valóban szenzációt keltő élő szelídített őz lesz. A kiránduló közönségre való tekintettel a tombola este 7 órakor kezdődik. Nem kevésbé fényesnek ígérkezik a tündéres tüzijáték, melynek rendezését egy fővárosi pirotechnikusra bízta. A kedélyességet nagyban fogja emelni a szereptin és konfetti esata, majd tárc veszi kezdetét, amely csak az ifjuság kimerültségével ér véget.

Vásárhelyi Béla híres bandája ez alkalommal új nótákkal fog előállni. A fürdő parkja és több száz hold területű erdő összes sétányai teljesen portalanítva és gondosan ápolva, a Béla cigány pedig pompás műsorú hangversenyyel várja a kirándulók sok százait. Ugy az ünnepély, valamint az esti tánemulatságon való részvétellel teljesen díjtalan.

* **Bünjelek árverése.** Ezen a héten még furcsa árverés lesz a rendőrség bünyügyi osztályán. Erősen lelakatolt szekrényekből előkerülnek a bünjelek, a sok véres számszám, öldöklő revolver, balta, kés, ellopott holmi. Negyvennégy revolver, hat flóbert, huszonnégy kés, harminc hamis mérlegsúly kerül így árverésre. A sok rozsdás holminak alig van valami értéke, így aligha folyik be nagyobb összeg a rendőrség pénztárába az árverésből.

* **Honvédzenekar a Royalban.** A magy. kir. nagyváradi honvédzenekar ma, kedden a „Royal” kávéház terraszán hangversenyt rendez a karnagy ur személyes vezénylete mellett a következő műsorról: 1. ünnepi induló „Folkünger” c. operából, Kretschmer. 2. Bécsi vér, keringő, Strausz. 3. I. befejezetlen H moll szimfonia Schubert. 4. Abránd „Lohengrin” c. operából, Wagner. 5. Bölcsődal „Jocelin” c. operából, hegedűszóló, Godard. 6. Harang és Grál jelenet „Parsival” ünnepi dalművéből, Wagner. 7. Abránd „Falu rossza” c. operából, Hubay. 8. Szóktetés szerailból, nyitány, Mozart. 9. Egyveleg „Cigányprimás” c. operettből, Kálmán. 10. „Dal Aegirhez”, II. Vilmos Ófelsége.

* **Kereskedelmi alkalmazottak a záróráért.** Tegnap este fél 9 órakor a Szaacs-vay-utca 24-ik szám alatti egyesületi helyiségükben értekezlet tartottak a záróra ügyében. Az értekezlet előadója volt Bogdán Simon központi titkár.

* **Elmult az árvíz veszély.** A Tiszántul vasárnapi számában részletesen beszámoltunk arról a veszélyről, amely a margitai járás lakosságát fenyegette. A Berettyó és a Bisztra fenyegette elborítással a folyómenti községeket. A víz szombaton délután érte el legnagyobb magasságát Berettyószéplakon. Másfél méter, sőt a mélyebben fekvő helyeken 2 méter magasra emelkedett. Vasárnapra aztán megszűnt az esőzés. A Berettyó és Bisztra nem áradt, hanem lassankint apadni kezdett. Később magába fogadta már a kiöntött vizet is. Tegnap délután aztán majdnem mindenhol lefolyt a víz. A lakosságot örömmel töltötte el a víz apadása s már költöznek is vissza az elhagyott lakásokba. Emberéletben nem tett kárt a víz, de teljesen tönkretett mindent. Semmi termés nem lesz az árvízvidéken. A lakosság feisegélyezésére mentőakció indult meg.

* **Egy férj hagyatéka.** (A Vigadó mozgó új slágere.) Pompás új műsor szórakoztatja kedden és szerdán, Szent István napján, a Vigadó mozgó publikumát. Felűnést kelt a gyönyörű slágerdráma „Egy férj hagyatéka” a modern művészetből. A három felvonásos darabot elsőrendű alakítások, nagyhatású kiállítás teszik vonzóvá, érdekessé. Még négy kitünő ujdonság élénkíti a gazdag programot, humoros és természet felvételek. Az előadások kedden d. u. 6 órakor és szerdán, az ünnepre tekintettel d. u. 3 órakor kezdődnek.

* **Az autótaxi közlekedés megvalósításával nagy lépéssel előzte meg Nagyvárad vidéki riválisait.** A hatalmas autótaxi olesó dijszabása lehetővé teszi, hogy azokat a közönség akár szórakozás, akár üzleti célokból igénybe vegye. A dijszabás a következő: Az első kilométer 1 korona, minden további 200 méter 20 fillér. Várakozási idő 5 perccel 20 fillér. Két személyen felül személyenként 50 fillér pótdíj. Városonkivüli

utaknál az odavissza megtett kilométerek fizetendőek.

Ezen díjszabás szerint egy vasúti fuvar 1.80—2 korona.

Az autók vidékről telefonon (3—38.) is rendelhetők, s tekintettel azok hatalmas méreteire, szerkezetük megbízhatóságára, s teljesen elzárható voltukra, még a legsúlyosabb betegek szállítására is alkalmasak, ami különösen halasztást nem tűrő esetekben páratlan közlekedési eszközzé avatják azokat.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szőrme és plüss kabátokat, szőnyegeket stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt **Hatvány** és **Szentmiklósy** szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

* **Kossuth-utca** 12. sz. ház emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Rimanóczy-étterem**, helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. **Estélyek, társas vacsorák és összejövetelek** részére külön termek. **Kitűnő italok, izletes magyar konyha.** Abonensek elfogadtatnak. Szíves pártfogást kér a bérlő.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a **most megnyílt Rác és Vass női divatszalonban** készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Váradi Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a leggyorsabbtól a leedzesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecsel vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelennek.

x **Tekintettel a rossz pénzvisszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzli himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamon-nál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **Szandál** 20—25 számig 2 korona; 26—28-ig 2 K 60 f., 29—34-ig 3 K 20 f., 35—42-ig 4 K., Vászons cipő 35—42-ig 1 K-tól kezdve szürke és barna szarvasbőrből, női fél cipő 6 kor., női parti fél cipők 3 koronától kezdve Feketénél Szent János-utcán, Kispipa mellett.

x **Magyarország első női tambura zenekara** a Korona kávéházban. Ma és minden este a Korona kávéházban átalakított helyiségében hangversenyez az országos híró **MATYOK Péter** tambura (Paganini) vezetésével egy elsőrangú erősből összeállított női tambura és énekkar u. m.: Kővári Rózsika, Steuvurcz, Rác Margit, Juhász Ilonka, Eördögh Aranka, Sinciu Juliska, a gazdagon összeállított utolsóbó különösen kiemelendő a Gyöngyi duett remek énekszámakkal K zete este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kér Matyok Péter.

x **Egy elegáns fekete ébenfa** pianino kéz alatt eladó Hármass utca 12 szám.

x **Teljes ellátásra** elfogadok két úri leányt. Leveleket a kiadóba kérek: „Intelligens özevy,” címen.

x **Tekintettel** az előrehaladott időre mélyen leszállított árakban árusítjuk a nyári újdonságokat, **UJHELYI RÓZA** Rákóczi uti üzletében. Finom gyászkalapok és fátolyok is kaphatók. Telefon 130. szám.

* **Ingyen eladás.** Nagyteleky-utca 31 ezam alatti ingatlanok (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban Hungária cipőgyár r.t.

x **Okleveles tanítónő** — mérsékelt díj mellett — órákat ad **iskolai tantárgyakból**, valamint **zongora és hegedűből**, akár saját lakásán, vagy pedig házhoz járva. Kivánatra tanít **rajzot és olajfestést** is. **Lakatos-utca 11. sz. a.**

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Szász épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém-csiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasza.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a **Mille Juliette** fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. **Allandó nagy raktár fűzővédőkben.** Telefonszám 827.

x **Két jogász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán**, passagé-kapu mellett.

x **Vörösbor!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédés **csemegezőlő**; kitiűnő pesenyé és **pezsgőborok**; **kőbányai** maláta és szalon **sörök**, **MERTZ NÁNDOR** csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeli fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Körház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol ugy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x **Különlegességi** cukorka- és csemegeüzlet csak egy van városunkban, a **cukorka bonbonniére** a Bémer-téri korzón, hol sem kávé, sem fűszer szag nem járja át a cukorka és csemege különlegességeket. Ezért mindenkinek saját érdeke egészségi szempontból is, hogy szükségleteit ott szerezze be. Finom kiszolgálás és olcsó ár. Tisztelettel **Benedek Testvérek** tulajdonosok.

x **Ne higgyen az ember** senkinek a világon, hanem győződjék meg személyesen róla, hogy bazáreiket, játékokat, ajándéktárgyakat nagyon jól lehet vásárolni a **Párisi bazárban** a Sas-passage bejáratánál.

Előrendű modern hölgyfodrászterem a
Rammingeré

színház és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

x **Középiszkolába** járó fiúk keresztény un. házhoz teljes ellátásra zongora hasznalattal elfogadtatnak. Ajánlatot kérek a kiadóba kiközlésük címen.

x **Klein Vilmos és Társa** üzlete ismét megnyílt Rákóczi-ut 18. Meglepő olcsó és szolid árban szerezhetők be finom férfiingek á 2 —, láb-ravalók 1 —, gyermek-kötények —50, gyermek harisnyák —24, 12 drb finom batiszt zsebkendő 3 —, férfi és gyermek sapkák már —36 fillértől, női kesztyűk —18 fillértől, vászoncipők —60 ftól. Mindezekon kívül kaphatók férfi és női harisnyák, női clott lüster és vászon kötények, férfi és női esernyők, clott és siffon szoknyák, bőr és acél árúk és sétatökök nagyválasztékban. Nagyobb mennyiségű legújabb öngyűjtőt —50 fillérréval árusítjuk ki.

x **Érdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László** és **Tsa** úri-, női- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka **Sal Ferenc-utca 17.** Telefon 832 sz.

**Utazó bőröndök,
utazási cikkek
legjobban és leg-
olcsóbban**

**STERNBERGNÉL,
Szent László-tér 2. sz.**

Valódi **Chassala** szandálok, amerikai tenniscipők és szabadalmazott tennis-
gömbök kizárólag

REICHARD áruház

cégnél kaphatók.

Olcsó gyógykurák itthon.

Idegesség, gyomorbélzavarok, gyengeségi állapotok gyógyítása edző vizgyógymódokkal Női-bajok, szivbajok, érelmeszesedés ellen szénsavas fürdők, moor, sósfürdők.

Nem kell okvetlen gyógyfürdőbe utazni, mert Nagyváradon is tarthatók a gyógykurák.

Dr Rác Ödön sanatóriumában

Szilágyi Dezső-u. 7. Telefon 639. Bejáróknak egész nap nyitva. Benlakóknak olcsó pansio.

**OCCASSIO ELADÁS
a nyári idényre**

**Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében**

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. :: Telefon 783.

Vigyázat!!

**DIÓSY SOMA
(DIÓSY MISKA)**

CIMFESTŐ, ZOMÁNTABLA KÉSZÍTŐ

EMKE és PANNONIA KÖZT

ROSENZWEIG MIDERES MELLETT VAN

TELEFON 839 SZ.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba fogatva széjpadiás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Váradi, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Elítelt ügyvéd. A nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága előtt tegnap dr. Gál Pál nagyszalontai ügyvéd állott vádlottként. Az volt ellene a vád, hogy a kezeire bízott pénzt elsikkasztotta. Simonovics János szalontai pékmesternek volt az ügyvédje dr. Gál Pál. A Nagykikindani Gőzmalom r.-t. a tőzsdebírósnál pert indított a pék ellen és a bíróság meg is ítélte a költségekkel együtt 331 korona 20 fillérre rugó követelést. Simonovics a megítelt összeget átadta ügyvédjének, hogy azt küldje el a nagyikindai gőzmalomnak. Dr. Gál Pál azonban csak 100 koronát küldött el, a többit visszatartotta magának. A gőzmalom pedig a hátralevő összegért végrehajtást vezetett Simonovits ellen, aki az árveréstől úgy szabadult meg, hogy akkor végre az ügyvéd kifizette a visszatartott összeget. Az ügyvéd azzal védekezett, hogy neki más peres ügyekből kifolyólag tartozott Simonovics, azért tartotta vissza a pénzt. A bíróság Ember Géza elnöklelte alatt tárgyalta az ügyet és dr. Gál Pál ügyvédet a 92. § alkalmazásával sikkasztás büntette helyett sikkasztás vétségében mondta ki bűnösnek és elítélte 14 napi fogházra. Az elítelt ügyvéd felebbezést jelentett be a bűnösség megállapítása ellen.

NYILTÉR

Új fűszer- és csemege üzlet.

Tisztelettel hozom az igen tisztelt vevő közönség szives tudomására, hogy Rákóczy-ut 11. szám alatt (az ujonnan épülő Apollóval szemben) a volt Molnár Ödön-féle helyiségben egy teljesen ujonnan, modernül berendezett

fűszer-, bor-, déligyümölcs és csemege üzletet

nyitottam, hol a leghigeinikusabb kezelés mellett a legfinomabb fűszer- és csemege árut bocsájtom a nagyközönség rendelkezésére. Egyben felhívom a közönség szives figyelmét csokoládé, cukorka és kávé különlegességeim megtekintésére.

Szives támogatást kér, tisztelettel

Harmati Márton.

Telefon 13-26.

Telefon 13-26.

TÁVIRATOK

A király a trónörökshöz.

Bécs, augusztus 18.

(Saját tudósítónktól.) A király a mai napon a trónörököszt az egész osztrák-magyar haderő fővezérévé nevezte ki. Az egyelőre beláthatatlan jelentőségű történelmi fontosságú okmányának magyaros szövege a következő:

Kedves unokaöcsém, Ferenc Ferdinánd főherceg!

Kinevezem Kedvességedet az egész fegyveres erő fővezérévé. Az 1898 március 29-i kéziratommal Kedvességedre ruházott hatáskör kibővítésével megbízom a nagyobb hadgyakorlatok vezetésével és felhatalmazom, hogy a fegyveres hatalom kötelékében mindennemű inspicálást végezhesen. Kedvességed katonai irodája ezentúl „az egész fegyveres hatalom főfelügyelőségi irodája” elnevezést fogja viselni.

Bad-Ischl, 1913. aug. 17.

I. Ferenc József.

A mai hivatalos lap fogja közölni ezt a királyi kéziratot, amelynek külpolitikai jelentősége is óriási, mert az európai közvélemény Ferenc Ferdinánd trónörököszt tartja az osztrák-magyar harci-párt fejének.

Tisza István gróf segédei.

Budapest, aug. 18.

Gróf Tisza István, ma megnevezte segédeit báró Uchthritz Zsigmond és báró Harkányi János személyében. A segédek a Nemzeti Casinóban tanácsoztak, de nyilvánosságra nem hozták a tanácskozási eredményét.

A merénylet után.

Zágráb, aug. 18.

Skerlec Iván báró horvát királyi biztos állapota kielégítő, lázmentes, közérzése jó. Igen nagy a magasabb körök részvéte, ofelsége kabinetirodája utján érdeklődött a kir. biztos állapotáról és felhívta, tegyen részletes jelentést a törté-

tekről. Tisza István gróf, Stürgh miniszterelnökök, gróf Khuen Héderváry Károly és Bilinsky lovag és még igen sokan érdeklődtek Skerlec Iván báró palotájában táviratok és telefon utján.

Szabadságolják

a harmadéveseket.

Bécs, aug. 18.

A hadügyi kormány elhatározta, hogy a harmadik évüket szolgáló katonákat augusztus 28-án szabadságolják.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	11.48
Buza 1914. áprilisra	— —	11.99
Októberi rozs	— — —	8.92
Juliusi tengeri	— — —	8.31
Aug. tengeri (1913)	— —	8.23
Tengeri 1914 májusra	— —	7.64
Októberi zab	— — —	8.29

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	822.75
Osztrák hitelrészvény	—	626.—
4%-os koronajáradék	—	81.90
Osztr. magy. államv.	—	706.50
Jelzálogbank	— — —	420.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	516.—
Hazai bank	— — —	286.—
Magyar bank	— — —	550.25
Keresk. bank	— — —	3625.—
Rimamurányi	— — —	708.—
Salgótarjáni kőszén	— —	767.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

UJDONSÁG! Csodaréztrombita!

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta bármilyen nótát játszani. A „Csodaréztrombita” rendkívül erős, vastag sárgarézéből van készítve könnyen fújható, 45 cm. hosszú, szép, tartós billentyűkkel ellátva. Ára tokkal, iskolával és egy hasznos ajándékkal

— csak 6 korona —

Wagner a hangszerkirály országzserte elismert elsőrendű hangszerárúháza, BUDAPEST JOZSEF-körut 15. Pénykpes hangszerárjegyzék ingyen. Ovás! Figyelem a pontos címre és házszámra.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölniviz-et és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA **Gegenüber dem Rudolfsplatz.** Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és **kölniviz-szappant,** ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az ön lakhelyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az **eredeti minőség.**

Augusztus hó 20-án, szerdán
Szent István-napi
ünnepély

a

Félix- fürdőben

Belépti-díj nincs
Szerpentin, con-
fetti és virág
csata. Tombola
sok értékes nyereménnyel.

Szenzáció
a tombola főnyereménye:
egy szelidített
É L Ő Ő Z!

Fényes tűzijáték

Rendezi egy e célra leérke-
zett fővárosi pirotechnikus.

Záradékol este 9 órakor fényes
táncmulatság

Vásárhelyi Béla

hires zenekarának közremű-
ködésével a Félix-fürdő disz-
termében. Belépti-díj nincs.

FIGYELEM! A tombolajáték
este pont 7 órakor kezdődik.

Vonatok indulnak Nagyvárad állomá-
sáról: délelőtt
8 és 10 óra 1 perckor. Délután 2
óra 30 és 4 óra 50 perckor. Nagy-
várad-Velence állomá ról: délelőtt 8
óra 11 és 10.11 perckor, délután
2.41 és 5.01 p.-kor. **Félix-fürdő-**
ből vissza 9 óra 15 perckor

Mindnyájunknak el kell menni!!

A
jó bornak
nem kell czéger

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitérő saját termésű
borai, **előzékeny kiszolgálás**, szo-
lid polgári árak. **abonensek naponta**
felvételnek.

Melocco Péter cementárugár és
építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel
gyártott karmantus
portlandcement csöveket
az összes szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdarab-
okat, csömöszőit és vasbetétes, vala-
mint portlandcement csöveket, kút-
gyűrűket stb.

**Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugár. Beton és
vasbeton építési vállalat.**

Elvállal:

Utcák és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és**
költségvetéssel szolgál.

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és
kőfaragó telepe

Nagyvárad
Rákóci-u. 20.

Szt. István napja a Félix-fürdőben.

A Félix fürdő bérlője kiváló szak-
értelmével a Félix fürdőt valóság-
gal európai színvonalra emelte
ugy, hogy azt a kedvezőtlen gaz-
dasági viszonyok dacára nem-
csak a minden évben vissza-
térő gyógyulást kereső törzsven-
dégek, de a páratlan gyógyha-
tású meleg források, és a min-
den fürdővendéggel szemben meg-
nyilvánuló gondos figyelmesség
álta vonzott újabb és újabb ven-
dégek keresik fel az ország leg-
különbözőbb vidékeiről. Hogy a
fürdővendégek és a kiránduló
vendégek kellemes szórakozásá-
ról is milyen különös figyelem-
mel gondoskodnak, legjobban
igazolja, hogy a közeli Szt. István
napját az eddigi ünnepélyeknél
is szélesebb és színesebb keret-
ben, pompázabb fényvel fogják
a Félix fürdőben megünnepelni.
Az ünnepély sikere érdekében
a fürdő igazgatóság az előkelő
fürdőközönséggel vállvetve fára-
dozik és valóságos tündér estét
rendeznek a közönség szórako-
zására. Az ünnep egyik kiemel-
kedő pontja a tombola-játék
lesz, melynek sok értékes nye-
reményein kívül főnyereménye
egy valóban szenzációt keltő
élő szelidített őz lesz.
A kiránduló közönségre
való tekintettel a tom-
bola este pont 7 órakor
kezdődik.

Nem kevésbé fényesnek ígérkezik a
tündéres tűzijáték, melynek rende-
zését egy fővárosi pirotechnikusra
bízta. A kedélyességet nagyban fogja
emelni a szerpentin és kontetti csata,
majd táncveszi kezdetét, amely csak
az ifjuság kimerültségével ér véget.
Vásárhelyi Béla híres bandája ez al-
kalmra új Dankó nótákkal fog elő-
állani.

Szóval minden megtörténik, hogy
ezen ünnepély minden résztvevőjére
telejthetetlenül válják. A fürdő parkja
és több száz hold területi erdő összes
sétányai, teljesen portalanítva és gon-
dosan ápolva, a Béla cigány pedig
pompás műsorú hangversenyyel
várja a kirándulókat sok százait. Nagy-
várad közönsége örömmel fogja meg-
ragadni az alkalmat, hogy ezen kö-
zeli pazar természeti szépségekkel
megáldott fürdőnk Szt. István napi
ünnepélyén minél tömegesebben
részt vegyen.

Legolcsóbb bevásárlási források:

Alapítattott 1893. **Freund Benjámín** Alapítattott 1893.
műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.
RITKA ALKALOM.
Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárultom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkell órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerszeműeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknel 50% engedmény.

Táray Sándor
telefon 558. telefon 558.
NAGYVÁRAD
Körözs-utca 11. sz.
Épület és műtakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

ÉGI LANT
ker. katolikus imádságos és énekes könyv, díszes vászonkötésben
1 K 30 fillérért
kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Deutsch Simon
bútor-asztalos Ór-u. 6.
Elvállal olcsó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyszintén előszoba és konyha berendezést. Hívásra megjeleneik.

Oláh Sándor
épület- és műtakatos
Beöthy Ödön-u. 43.
Elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat jutányos árban. Takaréktűzhelyek állandóan ratáron. Költségvetést kívánatra küldök.

Jenny Jenő
órász, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölk.
Tanuló felvétetik.

Petry Árpád
órász- és műszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut 9.
Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadtatik.

UJ keztyüs és sérvkötő készítő!!
Keztyük mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készittetnek. Bál keztyük 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközölk. **Ruganyos sérvkötők 4 korona.**
HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt János-utca

A legszórakoztatóbb

hangszereket szállítja

Wagner „Hangszer-Király“
Budapest, József-körút 15. (Telefon.)

A milánói, párisi és londoni kiállításon az első díjjal kitüntetve.

Hegedű, 16 drb felszereléssel 12 korona.
Jogásztárogató, billentyűkkel 16 korona.
Kétsoros hangverseny harmonika 25 korona.
Beszélőgép, ha-almas hangu 40 korona.
Csodaráztrombita, erős, 6 korona.
Varázsfuvola, ajándékkal 4 korona.
Javítási szakmünelyek!

Fényképes árjegyzék ingyen! Óvász! Ügyeljünk a „Wagner“ nevre es a 15. házszámra.

Ha nincs megelegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármí okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TARSÁ** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalni és gyszruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítek. Valódi angol szövetelek.

Helyi és vidéki telefon 980.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.

ALAPITTATOTT 1898. BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

KORZÓ-KAVÉHAZ.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget és a mélyen tisztelt ismerőseimet, hogy a Körös-utcán levő

Korzó-kávéház

vezetését átvetttem és azt modernül átalakítottam.

Hetenkint kétszer kedden és csütörtökön a közkedvelt nyári kerthelyiségben

UZSONNA-ZENE

elsőrendű zenekar közreműködése mellett. Családok és összejövetelek kedvelt találkozó helye.

Szolid polgári árak! Gyors és előzékeny kiszolgálás. Sz ves pártfogást kér

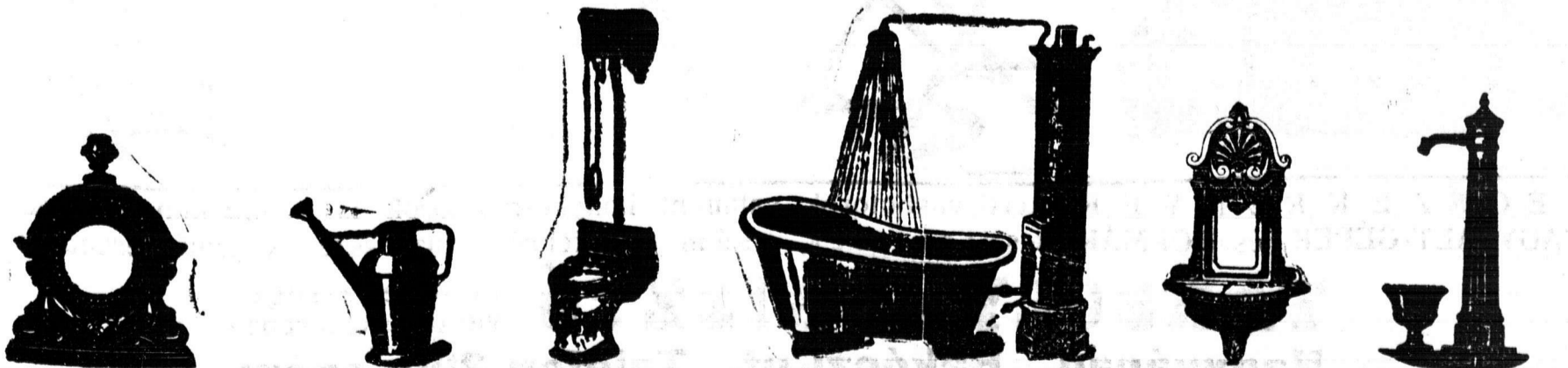
KATZ ADOLF,
a Csarnok-kávéház volt fizető pincére.

KORZÓ-KAVÉHAZ.

BALOGH JÁNOS bádogos és vízvezeték berendező telepe

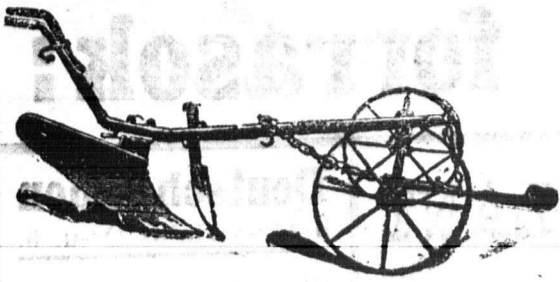
Nagyvárad, Széles-utca 44. Telefon sz. 488.

Uri- és Szaniszló-utcákkal szemben.

A nagyérdemű közönség ligyelmét tisztelettel felhivom 18 év óta fennálló jőnevű üzletemre, ahol e szakmába vágó mindennemű munkálatokat ugymint eddig, a legpontosabban és lelkiismeretesen teljesitem. Nagybecsű megrendelőim támogatását kérve

kiváló tisztelettel
Balogh János.

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőzúzók már most megrendelhetők jutányos árban présfelülnyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

NYIBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.
Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményű

sérvkötőit,

szupezorionomok fecskendők és betegápolási cikkeket, u. m. egyenestartók, haskötők, ágytálap, bidég,

anatómiai sérvkötők,

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és művégtagok, támgépek, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. Külön próbaterem női és férfi kiszolgálására. Óriási nagyraktár. Tisztviselők és iparosoknak árengedmény.

RUFF TESTVÉREK

épület- és géplakatos műhelye
LUKÁCS GYÖRGY-UTCZA 26.

Mindennemű lakatos munkák, vas-szerkezetek, vízvezeték javítások és takarék-tűzhelyek elsőrendű kivitelben.

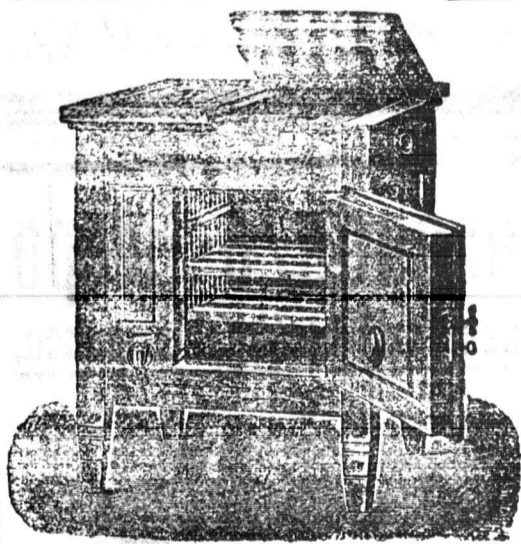
Gazdasági eszközök készítése
ugymint: ekék, boronák, borsajtók és szőlőzúzók stb. Láncos kútaink nagy tartósság, mint vízemelő képesség tekintetében minden eddigit fölülmulnak. Mindennemű gépjavítások szak-szerűen és gyorsan eszközöltenek.

LEGOLCSÓBB

és legjobb bevásárlási forrás

özv. Kádár János-né
elsőrangu fűszer- és csemege kereskedése.

Mindenféle gazdasági cikkek, kötöz-hárs, kékkő, auto- és gépolajok és **auto-benzin nagy raktára ::**

JÉGSZEKRENYEK kerti vasbutorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha-kredenz, FAGYLALT-GÉPEK és FORMÁK asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek
vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.